

Zápis ze schůze výboru České společnosti pro výzkum spánku a spánkovou medicínu v Praze dne 8.6.2020

Přítomni:

MUDr. Jana Vyskočilová, prof. MUDr. Soňa Nevšímalová DrSc., prof. MUDr. Ondřej Ludka Ph.D., MUDr. Martin Pretl Ph.D., prof. MUDr. Jan Plzák Ph.D., MUDr. Miroslav Moráň, MUDr. Martina Ondrová Ph.D.

Za revizní komisi přítomni: MUDr. Jitka Bušková Ph.D., MUDr. Miroslav Lánský Ph.D., MUDr. Vilém Novák

Omluven: 0

1. Akreditace a reakreditace

- výbor schválil na základě výsledků akreditačních kontrol udělení- prodloužení akreditací pro:

Spánková laboratoř Benešov, Nemocnice Rudolfa a Stefanie

Výbor schvaluje akreditaci jako jednotka monitorace a léčby poruch dýchání ve spánku na dobu 5 let.

2. Kongres 12. - 14. listopadu 2020 – Plzeň

- 1.7.2020 proběhne první registrace https://www.mhconsulting.cz/cs-kongreskongres_obecne-166.html

- 15.9.2020 je poslední termín pro přijetí abstrakt

- 5.10.2020 výbor plánuje jednání se zástupcem firmy zajišťující organizaci kongresu

- výbor doporučil doplnění Dětského a Psychiatrického bloku do programu přednášek

- jedním z hlavních přednáškových témat zahrnující všechny obory bude COVID 19

3. Přihlášky k členství

výbor schválil členství pro tyto žadatele: Václav Vrba, Markéta Hudečková

4. Volby 2020

- výbor plánuje vyhlášení nových voleb na **15.9.2020**
- volby proběhnou opět ve 2 kolech
- členové společnosti budou o volbách informováni e-mailem a na webových stránkách
- upozornění na aktualizaci kontaktů již proběhlo

5. Soutěž o nejlepší publikaci

- výbor vyhlásil soutěž o nejlepší publikaci, v kategorii do 35 let i bez věkového omezení
- termín podání přihlášek končí **30.6.2020**
- upozornění na poslední termín podání návrhu publikace bude ještě oznámeno e-mailem
- výboru předloženy do současné doby tyto návrhy - publikace

J.Betka, J.Kubičková, J.Klozar, K.Šonka a kol. - Poruchy dýchání ve spánku – chirurgická léčba. Monografie. Nakladatelství Tobiáš s.r.o., 2019, 280 str.

Nepozitek J, Dostalova S, Kemlink D, Friedrich L, Prihodova I, Ibarburu Lorenzo y Losada V, et al.: Fragmentary myoclonus in idiopathic rapid eye movement sleep behaviour disorder. *J Sleep Res* 2019, e12819. IF=3.432

Nepozitek J, Dostalova S, Dusek P, Kemlink D, Prihodova I, Ibarburu Lorenzo y Losada V, et al.: Simultaneous tonic and phasic REM sleep without atonia best predicts early phenoconversion to neurodegenerative disease in idiopathic REM sleep behavior disorder. *Sleep*. 2019, **42**(9). IF = 4.923

Nepožitek J, Unalp C, Dostálová S, Příhodová I, Ibarburu Lorenzo y Losada V, Dušek P, et al.: Profil behaviorálních projevů idiopatické poruchy chování v REM spánku. *Cesk Slov Neurol N* 2019; 82(4): 437-441. IF=0.355.

Vilem Novak, Alice Maulisova, Petr Jezdik, Barbora Benova, Anezka Belohlavkova, Petr Liby, Michal Tichy, Pavel Krsek: Generalized quasiperiodic epileptiform activity in sleep is associated with cognitive impairment in children with drug-resistant focal lesional epilepsy, *Epilepsia*. 2019;00:1–14. IF = 5,56

FÁRKOVÁ, E., SCHNEIDER, J., ŠMOTEK, M., BAKŠTEIN, E., HERLESOVÁ, J., KOPŘIVOVÁ, J., ŠRÁMKOVÁ, P., PICHLEROVÁ, D., FRIED, M. Weight loss in conservative treatment of obesity in women is associated with physical activity and circadian phenotype: a longitudinal observational study. *BioPsychoSocial Medicine*. 2019, 13(1), 24. ISSN 1751-0759. DOI: 10.1186/s13030-019-0163-2.

Iva Prihodová, Jelena Skibovab, Sona Nevšimalová: Sleep-related rhythmic movements and rhythmic movement disorder beyond early childhood. *Sleep Medicine* 64 (2019) 112-115.

6. Doporučené postupy při indikaci ventilační léčby u dětských pacientů

- vypracováním pověřeni Dr. Ondrová a doc. Příhodová
- Dr.Ondrová představila koncept doporučených postupů
- výbor s obsahem obecně souhlasí a doporučil provést úpravu textu ve strukturované formě s doplněním obecného úvodu do problematiky

7. Upřesnění kategorizací a změny kritérií v organizaci spánkových laboratoří

- výbor odsouhlasil změny v kategorizaci a upřesnění pravidel pro spánkové laboratoře:

V rámci přiblížení evropských a regionálních označení spánkových laboratoří budou tyto nadále děleny na centrum I., II. a III. typu. Minimální úvazek vedoucího všech typů center výbor stanovil na 0,2.

Souhrn, popis a upřesnění organizace center spánkové medicíny viz příloha

Platnost nových změn stanovil výbor od 1.9.2020 a zveřejní je na webových stránkách společnosti.

8. Návrh změny koncepce Kurzu spánkové medicíny pro lékaře

- výbor odsouhlasil změnu koncepce kurzu s rozdělením na část teoretickou a praktickou, na návrhu nadále pracují Dr. Pretl, prof. Ludka, Dr. Bušková

9. Změna názvu společnosti

- ohledně možnosti změny názvu společnosti čekáme na vyjádření k právnímu postupu
- návrh nového názvu a rozsah administrativního dopadu změny názvu společnosti připraví Dr.Pretl
- návrh bude přednesen na členské schůzi

10. Nové žádosti o akreditace - reakreditace

Spánková laboratoř - Jablonec nad Nisou – pověření – Dr. Pretl a prof. Ludka

Spánková laboratoř – Nový Jičín – pověření – Dr. Pretl a Dr. Novák

Spánková laboratoř – Brno / DC Flipper – pověření – Dr. Moráň a prof. Ludka

Spánková laboratoř – Rokycany – pověření – Dr. Pretl a Dr. Vyskočilová

11. Vyjádření výboru k návrhu hodnocení způsobilosti řízení motorových vozidel

- výbor schválil návrh dokumentu: **Řízení motorových vozidel a obstrukční spánková apnoe**
- *Konsenzus České společnosti pro výzkum spánku a spánkovou medicínu, České pneumologické a fytzeologické společnosti, České neurologické společnosti a České společnosti otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku.*
- obsah dokumentu bude k nahlédnutí na webových stránkách společnosti

12. Nabídka spolupráce na publikaci

- prof. Nevšímalová informovala výbor o nabídce spolupráce na publikaci –

Practice of Sleep Medicine in the World: Challenges, Knowledge Gaps and Unique Needs

- výbor souhlasí se spoluprací a pověřil přípravou dokumentu prof. Nevšímalovou, prof. Ludku a Dr. Vyskočilovou

13. Zkoušky a kurzy

Vzhledem k vyhlášení nouzového stavu a dalších omezení, bylo nutné původně plánované termíny akcí měnit.

O změnách výbor informuje prostřednictvím webových stránek nebo e-mailovou formou.

14. Příští zasedání výboru

Termín: pondělí, 5.10.2020 od 13 h., Neurologická klinika VFN

Zapsal: MUDr. Miroslav Lánský, Ph.D.

Kontroloval: MUDr. Jana Vyskočilová a Výbor Společnosti pro výzkum spánku a spánkovou medicínu

Příloha :

Upřesnění kategorizací a změny kritérií v organizaci spánkových laboratoří

Organizace Center spánkové medicíny (CSM)

Centrum I. typu

Centrum II. typu

Centrum III. typu

Centrum I. Typu

Zařazení: nejvyšší úroveň péče

Poskytovaná péče: multidisciplinární

Okruh léčených chorob: celé spektrum poruch spánku

Postgraduální aktivity: pravidelné, výuka specialistů

Vědecké aktivity: pravidelné

Centrum II. typu

Zařazení: referenční centrum pro spánkovou medicínu (SM)

Poskytovaná péče: multidisciplinární

Okruh léčených chorob: celé spektrum poruch spánku

Postgraduální aktivity: pravidelné

Vědecké aktivity: dobrovolné

Centrum diagnostiky a léčby poruch dýchání ve spánku je zařazeno do II. typu CSM

Centrum III. typu

Zařazení: součást specializovaného zařízení (neurologie, pneumologie, ORL, kardiologie, psychiatrie, event další)

Poskytovaná péče: limitovaná

Okruh léčených chorob: limitované spektrum poruch spánku

Postgraduální aktivity: dobrovolné

Vědecké aktivity: dobrovolné

Jednotka monitorace a léčby poruch dýchání ve spánku je zařazena do III. typu CSM

Kategorie pracovníků v CSM

Kategorie I. - lékař se specializací ve SM

Kategorie II. - nelékařský pracovník s ukončeným univerzitním (magisterským) vzděláním
(psycholog, vědecký pracovník)

Kategorie III. - zdravotní sestra, technik

Centrum I. typu

Centrum II. typu

Centrum III. typu

Centrum dle definice

Ventilační centrum

Jednotka – monitorace OSA

Jednotka - insomnie

Jednotka – neurologie

Jednotka - psychiatrie

Jednotka -

CSM I. typu

CSM II. typu

Organizační náležitosti

CSM I. a II. typu je samostatně identifikovatelnou jednotkou (sama o sobě nebo v rámci zdravotnického zařízení), tzn. má stálou poštovní adresu, webové stránky a je přístupné pacientům v rámci svých ordinačních hodin, které jsou zveřejněny podle platné legislativy

Personální obsazení:

Vedoucí CSM:

Lékař s odborností somnologa a s nejvyšším specializačním vzděláním v oboru.

Vzdělání somnologa - garantuje ČSVSSM/ESRS/AASM

Vedoucí lékař CSM (minimální úvazek 0.2) zodpovídá za jeho chod (tj. hlavně za diagnostickou a terapeutickou činnost centra, garantuje kvalifikaci a vzdělávání pracovníků centra).

V případě, že ve zdravotnickém zařízení má CSM své části na různých klinikách nebo odděleních, je třeba, aby každou z těchto částí vedl pověřený zástupce vedoucího lékaře CSM pro daný úsek. Tento pověřený zástupce má stejné vzdělání jako vedoucí lékař CSM.

Povinnosti lékařských a nelékařských pracovníků CSM (kategorie pracovníků I a II)

- lékařské vyšetření (mandatorní)
- skórování a/nebo kontrola skórovaných záznamů
- vypracovávání zpráv, sdělování a prezentace výsledků vyšetření pacientům včetně návrhu/doporučení dalšího postupu terapie
- řešení právních aspektů vyplývajících z diagnóz (noncompliantní pacienti, řídičské průkazy, ...)
- konziliární a konzultační péče vyplývající z multidisciplinarity v oboru
- - kontinuální vzdělávání se v oboru - forma kreditů/ účast na domácích/mezinárodních spánkových kongresech - 3 kongresy za 5 let při podmínce, že každý z kongresů musí být v jiném kalendářním roce, uznávané kongresy: český, ESRS, ESRS/ERS, AASM, WSM.

Lékařské péče musí být nepřetržitě zajištěna v době ordinačních hodin. Součástí činnosti CSM je pravidelná ambulantní péče.

V CSM nemusí být zastoupeny všechny subspecializace, péče může být uskutečňována na základě konsiliární a konzultační činnosti. Mezi konsiliární obory patří hlavně: pneumologie, neurologie, otorinolaryngologie, psychiatrie, psychologie, interna, kardiologie, diabetologie, obezitologie, stomatologie, pediatrie, všeobecné lékařství

Zdravotní sestra/technik/čka Centra:

Podmínky musí splňovat minimálně 1 pracovník Centra

Vzdělání v oboru zdravotní sestra, zdravotní laborant/ka/technik/čka případně jiného přiměřeného zdravotnického oboru

- zkouška/vzdělávací kurz pořádaný certifikovanou autoritou v oblasti EEG či SM (ČSVSSM, ESRS, AASM, apod.)

- znalosti o poruchách spánku a bdění a jejich diagnostice a léčení

- polysomnografie (PSG) - technika registrace, popis, schopnost interpretace záznamů

- MSLT, MWT - technika registrace, popis, schopnost interpretace záznamů

- polygrafie (PG) - technika registrace, popis, schopnost interpretace záznamů

- terapie trvalým přetlakem v dýchacích cestách (PAP) - principy a obsluha, titrace on-line a pomocí APAP, telemonitoring

- administrace a hodnocení dotazníků a škál

Dispozice a minimální vybavení Centra:

Centrální místnost je místem, z kterého

- jsou ovládány diagnostické a terapeutické přístroje

- zdravotní sestra/technik sleduje a řídí vyšetření

Pokoje nemocných nejsou vzdáleny.

Pokoj nemocného při PSG - jednolůžkový samostatný pokoj se sociálním zařízením. V místnosti je umístěn diagnostický a terapeutický přístroj. Pokoj má dobré zatemnění, klimatizaci a ventilaci a je přiměřeně zvukotěsný.

Povinné přístrojové vybavení, vyšetření:

A. PSG (úroveň 1 dle AASM) - odpovídající montáž viz standardy AASM, ESRS

Součástí PSG je monitorace elektroencefalogramu (EEG), elektrookulogramu (EOG), elektromyogramu (EMG), dýchacího úsilí, záznamu proudu vzduchu před nosem a ústy (tlakové nebo termistorové měření), saturace hemoglobinu kyslíkem, elektrokardiogramu (EKG), povrchového EMG mm. tibiales anteriores dex. et sin., kvantitativního záznamu dýchacích zvuků, pozice těla, videomonitorace

PSG je prováděna s trvalým dohledem zdravotní sestry/laboranta/ky, který/á sleduje registraci a průběžně opravuje případné chyby v registraci. Pečuje o monitorovaného nemocného, případné akutní změny jeho zdravotního stavu řeší do příchodu lékaře, kterého podle závažnosti stavu přivolává. Jedena zdravotní sestra/technik ve službě zodpovídá maximálně za 4 diagnostické PSG nebo 2 PSG s titrací léčby CPAP on-line nebo 2 PSG kojenců a malých dětí

Doporučený počet vyšetření/rok:

CSM I. typu - 200

CSM II. typu - 100

Ventilační centrum - 100

B. Test mnohočetné latence usnutí (MSLT) a test udržení bdělosti (MWT)

Monitorace EEG, EOG, EMG

Doporučený počet vyšetření/rok:

CSM I. typu - 80

CSM II. Typu - 40

Ventilační centrum - volitelně

C. Polygrafie

Monitorace kardiopulmonálních parametrů bez EEG, EOG - úroveň 3 dle AASM

Doporučený počet vyšetření/rok:

CSM I. typu - 400

CSM II. Typu - 400

Ventilační centrum- 400

D. Zařízení pro titraci tlaku v dýchacích cestách a sledování compliance terapie PAP včetně telemonitoringu

Přístrojové vybavení - CPAP, APAP, BPAP, ASV, volitelně přístroj s objemovou podporou

Doporučený počet vyšetření/rok :

CSM I. typu – titrace 200 pacientů

CSM II. typu – titrace 200 pacientů

Ventilační centrum -200 pacientů

F. Aktigrafie (platí pouze pro CSM I. typu)

Doporučený počet vyšetření/rok

CSM I. typu - 50

CSM II. typu - vybavení není požadováno

Ventilační centrum - vybavení není požadováno

G. Dispenzarizace léčených pacientů:

- kontrola do 3 měsíců po zavedení na terapii

- další kontroly 1x za rok, ev. dle adherence

U pacientů z Center možno delegovat dispenzarizaci u pacientů léčených do BiPAP S na konkrétní pracoviště nižšího typu, vyšší typy přístrojů zůstávají v dispenzarizaci Center.

Další vybavení a činnosti, které nejsou podmínkou udělení akreditace:

Přenosná PSG - úroveň 2 dle AASM

Měření jícnového tlaku

Neinvazivní kontinuální měření tlaku

Kapnografie, transkutánní pO₂, pCO₂

Závěry pomocných klinických vyšetření jsou založeny na vizuálním hodnocení registrovaných parametrů. Uvedené činnosti, které CSM provádí resp. je schopno rutinně provádět musí být doložitelné.

Dokumentace, archivace:

Poruchy spánku jsou klasifikovány dle mezinárodní klasifikace poruch spánku – ICSD 3 z roku 2014.

Výstupní zpráva musí obsahovat všechny relevantní informace o vyšetřovaných parametrech, dg. závěr a doporučení – podrobně viz Fischer J et al.

Zpráva by měla být k dispozici v přiměřené době (doporučeno do 2-3 týdnů). Minimální doba archivace záznamů je dle platné legislativy (obvykle 5 let).

Vědecká činnost – publikace v zahraničních a domácích periodících, grantové aktivity, mezinárodní aktivity. Požadováno jen u Center I. typu. Dokládá se výpisem aktivit.

Vzdělávací aktivity – pravidelné. Dokládá se výpisem aktivit

Udělení akreditace: Pracoviště žádá o akreditaci ČSVSSM písemně a spolu se žádostí o akreditaci poukáže na konto ČSVSSM 10 000 Kč. ČSVSSM uděluje akreditaci na základě předložených dokumentů týkajících se vzdělání vedoucího Centra a středních zdravotnických pracovníků a dokumentů týkajících se přístrojového vybavení a na základě místního šetření týkajícího se dispozice, vybavení a kontroly nejméně 3 náhodně vybraných případů za poslední rok činnosti Centra (alespoň dva z případů musí být vyšetřeni polysomnograficky).

K udělení akreditace se vyslovuje výbor ČSVSSM na základě zprávy dvou zpravodajů pověřených výborem ČSVSSM (jeden ze zpravodajů je obvykle členem výboru ČSVSSM), kteří v žádajícím pracovišti nepůsobí. ČSVSSM **uděluje akreditaci pracovišti na 5 let**. V případě začínajícího pracoviště, které nemůže vykázat pravidelnou činnost za dostatečně dlouhou dobu (obvykle 1 rok), může být udělena akreditace na 1 rok.

CSM III. typu

Organizační náležitosti: stejné jako u CSM I. a II. typu

Personální obsazení:

Vedoucí CSM III. typu: stejné požadavky a povinnosti jako u CSM I. a II. typu *

Lékař CSM III. typu: stejné požadavky a povinnosti jako u CSM I. a II. typu

* stran somnologického vzdělání postačuje teoretická zkouška ze spánkové medicíny a praktická zkouška z polygrafie/polysomnografie - (individualizováno podle odbornosti)

Zdravotní sestra/technik/čka

Vzdělání v oboru zdravotní sestra, zdravotní laborant/ka-technik/čka nebo případně jiného přiměřeného zdravotnického oboru.

Znalosti nad rámec výše uvedeného vzdělání:

- Principy a praxe vyšetřování poruch spánku
- Zvládnuté zacházení s přístroji na pracovišti používanými
- Doporučené vzdělání : viz Zdravotní sestra/technik Centra

Pokoj nemocného není podmínkou, vyšetřování i iniciace léčby může probíhat ambulantně nebo na jiném oddělení.

Činnosti, které CSM III. typu provádí (nutno doložit):

- klinické vyšetření, laboratorní vyšetření poruch spánku, diagnostika a léčba včetně konsiliární a konzultační činnosti – viz CSM I. a II. typu a podle zaměření centra

Dokumentace, archivace: viz bod 1, 2

Vzdělávací a vědecká činnost - dobrovolné

Kriteria pro Jednotku monitorace a léčby poruch dýchání ve spánku

Povinné přístrojové vybavení:

C. Polygrafie

Monitorace kardiopulsačních parametrů bez EEG, EOG - úroveň 3 dle AASM

Doporučený počet vyšetření/rok

PG - 150

Titrace u 75 pacientů

Provoz ambulance 1-2x týdně celkem 6 hodin (tj. 0.2 úvazku)

Doložená spolupráce s centrem I. nebo II. typu

Kriteria pro ostatní CSM III. typu

Provoz ambulance 1-2x týdně celkem 6 hodin

Aktivní kartotéka

Doložená spolupráce s centrem I. nebo II. typu

Udělení akreditace:

Pracoviště žádá o akreditaci ČSVSSM písemně a spolu se žádostí o akreditaci poukáže na konto ČSVSSM 10 000 Kč. ČSVSSM uděluje akreditaci na základě předložených dokumentů týkajících se vzdělání vedoucího Centra a středních zdravotnických pracovníků a dokumentů týkajících se přístrojového vybavení a na základě místního šetření týkajícího se dispozice, vybavení a kontroly nejméně 3 náhodně vybraných případů za poslední rok činnosti Jednotky Centra.

K udělení akreditace se vyslovuje výbor ČSVSSM na základě zprávy dvou zpravodajů pověřených výborem ČSVSSM (jeden ze zpravodajů je obvykle členem výboru ČSVSSM), kteří v žádajícím pracovišti nepůsobí. ČSVSSM **uděluje akreditaci pracovišti na 5 let**. V případě začínajícího pracoviště, které nemůže vykazat pravidelnou činnost za dostatečně dlouhou dobu (obvykle 1 rok), může být udělena akreditace na 1 rok.

Praha 8.6.2020
Výbor ČSVSSM

Platnost dokumentu od: 1.9.2020

Literatura:

The AASM Manual for the Scoring of Sleep and Associated Events – <https://learn.aasm.org/Public/Catalog/Home.aspx?Criteria=3&Option=9&tab=2>

American Academy of Sleep Medicine. International classification of sleep disorders. 3rd ed. Darien, IL: American Academy of Sleep Medicine, 2014

Fischer J at al. Standard procedures for adults in accredited sleep medicine centres in Europe. J Sleep Res, 2012;21: 357-368

Náplň Centra se zaměřením na poruchy dýchání ve spánku: <http://www.sleep-society.cz/images/akreditace-vzdelavani/Naplň-Centra-se-zamerenim-na-poruchy-dychani-ve-spanku.pdf>

Pevernagie D, Fischer J, Bassetti C. Organization of Sleep Medicine Centers. In: Bassetti C, Dogas Z, Peigneux P. Sleep Medicine Textbook. Regensburg, European Sleep Research Society (ESRS), 2014